

दीनदयाळ अंत्योदय योजना राष्ट्रीय नागरी उपजिविका अभियान (DAY NULM) अंतर्गत सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाकरीता राज्य हिस्सा रु.५०.०० कोटी निधी वितरीत करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : नाउअ-२०२५/प्र.क्र.१२४/नवि-२०
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २८ मार्च, २०२५

वाचा :

१. नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.एनयुएल-२०१४/प्र.क्र.१०४/नवि-३३, दि.२८.०८.२०१४
२. नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.एनयुएल-२०१७/प्र.क्र.४२/नवि-२०, दि.१२.०५.२०१७
३. आवासन आणि शहरी कार्य मंत्रालय, केंद्र सरकार यांचे पत्र क्र.K-११०१३ (८)/१/२०२१-UPA-I-UD-Part (१)/E-९१२६०७१, दि.०४.१२.२०२४
४. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, नवी मुंबई यांचे पत्र क्र .नपप्रस/NULM/का/१०-२०२४/२५-निधी मागणी २/५९४, दि.१८.०३.२०२५
५. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्रमांक अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.१७.०३.२०२५

प्रस्तावना :-

केंद्र शासन पुरस्कृत “सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजना” ची पुनर्रचना करुन त्याचे दीनदयाळ अंत्योदय योजनेतर्गत “राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियान” (National Urban Livelihoods Mission) मध्ये रुपांतर करण्यात आले असून, राज्यामध्ये सदर अभियानाची सन २०१४-१५ पासून अंमलबजावणी करण्यात येत आहे. राज्यात सदर अभियान केंद्र-राज्य हिस्सा ६०:४० या प्रमाणात राबविण्यात येत आहे. सदर अभियानांतर्गत शहरी गरीब कुटुंबातील व्यक्तींना कौशल्य प्रशिक्षण देऊन रोजगाराची किंवा स्वयंरोजगाराची संधी उपलब्ध करुन देणे, नागरी बेघरांना निवाऱ्यांची सुविधा उपलब्ध करणे, नागरी भागातील फेरीवाल्यांच्या उपजिविका संबंधी समस्या सोडविणे, शहरी गरीब कुटुंबांच्या राहणीमानाचा दर्जा सुधारुन शहरी दारिद्र्य कमी करणे, इत्यादी उपाययोजना या अभियानांतर्गत राबविण्यात येतात.

नगर विकास विभाग, शासन निर्णय दि. २८.०८.२०१४ अन्वये सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजनेची (SJSRY) पुनर्रचना करुन SJSRY अंतर्गत २५९ ULBs पैकी ५३ ULBs मध्ये राष्ट्रीय नागरी उपजीविका अभियान (NULM) आणि उर्वरित २०६ ULBs मध्ये राज्य नागरी उपजीविका अभियान (SULM) राबविण्याच्या सूचना देण्यात आल्या असून NULM अंतर्गत ७५:२५ या प्रमाणात केंद्र व राज्य शासन हिस्स्याचा निधी उपलब्ध करुन दिला जात असे तर SULM अंतर्गत १००% राज्य शासन हिस्सा दिला जात होता. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीकरिता तांत्रिक तज्ञ, सहायक प्रकल्प अधिकारी व समुदाय संघटक यांना कंत्राटी तत्वावर नियुक्त करण्यास उपरोक्त नमूद शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली होती. सदर ३ पदांपैकी तांत्रिक तज्ञ व समुदाय संघटक ही पदे केंद्र शासनाद्वारे निर्मित असुन त्यांना केंद्र व राज्य शासनाच्या एकत्रित निधी मधुन तर सहायक प्रकल्प अधिकारी (APO) हे पद राज्य शासनाद्वारे निर्मित असल्याने त्यांचे मानधन स्वतंत्रपणे १००% राज्य शासन हिस्स्यामधुन अदा करण्याची तरतूद उपरोक्त शासन निर्णयात नमूद आहे. तसेच नगर विकास विभाग, शासन निर्णय दि.१२.०५.२०१७ अन्वये NULM आणि SULM या दोन्ही योजना निरसित करुन २५९ ULBs मध्ये DAY NULM योजनेची अंमलबजावणी आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालयामार्फत सुरु आहे. सदर योजनेनुसार १६० APO यांचे मानधन २२३० ६०५६-३१ या लेखाशिर्षातर्गत १००% राज्य शासनाकडून केले जाते.

सप्टेंबर, २०१४ ते मे, २०१७ या कालावधीतील NULM अंतर्गत ५३ शहरांमधील ५३ APO आणि जून, २०१७ ते सप्टेंबर, २०२४ या कालावधीतील DAY NULM अंतर्गत २५९ शहरांमधील १६० APO यांचे मानधन २२३० ६०५६-३१ या लेखाशिर्षातर्गत १००% राज्य शासन हिस्स्यामधून देय होते. मात्र सदर लेखाशिर्षातर्गत १००% राज्य शासन निधी उपलब्ध नसल्याने, सन २०१४-१५ पासून सप्टेंबर, २०२४ पर्यंत APO या पदाच्या मानधनाची एकूण रक्कम रु.५१.११ कोटी ७५:२५ तसेच ६०:४० या प्रमाणात प्राप्त केंद्र-राज्य शासन हिस्स्याच्या एकत्रित निधी मधून खर्च केल्याबाबत आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय यांनी संदर्भाधीन पत्रान्वये कळविले आहे.

केंद्र शासनाने (MoHUA) दि.०४.१२.२०२४ रोजीच्या पत्रान्वये DAY NULM योजनेस दि.३०.०९.२०२४ पासून स्थगिती देण्यात आली आहे. दीनदयाळ जन आजीविका योजना (DJAY-S) योजना पथदर्शी स्वरूपात राबविण्याचे सूचित केले असून सदर योजनेच्या अंमलबजावणीमध्ये खंड पडू नये याकरिता DAY NULM अंतर्गत कार्यरत मनुष्यबळाच्या सेवा देखील सुरु ठेवण्याबाबत कळविले आहे. तसेच सन २०२४-२५ या वित्तीय वर्षासाठी DAY NULM योजनेकरिता केंद्र शासनाद्वारे निधी वितरीत केला जाणार नाही, असे स्पष्ट केले आहे. तथापि, सदर मनुष्यबळ सेवेचे मानधन सद्यःस्थितीत स्वनिधी मधून अथवा इतर योजनांच्या तरतुदीमधून अदा करण्यास केंद्र शासनाद्वारे दि.०४.१२.२०२४ अन्वये सूचित करण्यात आले आहे. त्यानुषंगाने DAY NULM अंतर्गत विविध घटक, प्रशासकीय व इतर कार्यालयीन खर्च इ. प्रलंबित देयकांसाठी रु.५०,००,००,०००/- इतका निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

दीनदयाळ अंत्योदय योजना- राष्ट्रीय नागरी उपजिविका अभियानांतर्गत कार्यक्रमासाठी वित्त विभागाने उपलब्ध करून दिलेल्या तरतुदीमधून सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाकरीता राज्य हिस्सा रु.५०,००,००,०००/- (रुपये पन्नास कोटी फक्त) इतका निधी आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई यांना वितरीत करण्यास या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर खर्च “मागणी क्रमांक एफ-३, २२३०, कामगार, सेवायोजन व कौशल्य विकास, ०२, सेवायोजन सेवा, १०१ सेवायोजन सेवा, (०३), शहरी रोजगार व उपजिविका कार्यक्रम, (०३)(०२) दीनदयाळ अंत्योदय योजना-राष्ट्रीय नागरी उपजिविका अभियान (केंद्र पुरस्कृत योजना) (राज्य हिस्सा ४० टक्के) (कार्यक्रम) ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर) (२२३०६०५६)” या लेखाशिर्षाखालील सन २०२४-२०२५ च्या मंजूर व उपलब्ध तरतुदीमधून भागविण्यात यावा. सदर निधी ज्या प्रयोजनासाठी मंजूर करण्यात आला आहे त्याच प्रयोजनासाठी खर्च करण्यात यावा.

३. सदर शासन निर्णय वित्त विभाग, शासन परिपत्रक दि.१७.०३.२०२५ मधील सूचनांना अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे. याकरीता सहाय्यक आयुक्त (लेखा), नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई यांना “आहरण व संवितरण अधिकारी” आणि उपायुक्त (वित्त), नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई यांना “नियंत्रक अधिकारी” म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. संबंधित लेखाशिर्षातर्गत या आर्थिक वर्षात मंजूर अर्थसंकल्पीय निधीपेक्षा जास्त खर्च होणार नाही या अटीच्या अधीन राहून, हा निधी वितरीत करण्यात येत आहे.

४. असे प्रमाणित करण्यात येते की, नियोजन विभाग, अनौपचारिक संदर्भ क्र.१२४/२०२५/ का.१४४४, दि.२१.०३.२०२५ अन्वये प्राप्त सहमती व वित्त विभागाने दिलेल्या सहमतीनुसार तसेच शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.१७.०३.२०२५ अनुसार सदर निधी वितरीत करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०३२८१९२९५३४२२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अनिलकुमार रा. उगले)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.उप मुख्यमंत्री (वित्त) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. आयुक्त तथा संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, नवी मुंबई
७. महालेखापाल (ले. व अ.) महाराष्ट्र -१ व २. मुंबई/नागपूर.
८. महालेखापाल (ले. प.) महाराष्ट्र -१ व २. मुंबई/ नागपूर.
९. अधिदान व लेखा अधिकारी, वांद्रे (पूर्व), अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई.
१०. निवासी लेखापरीक्षक अधिकारी, मुंबई.
११. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई.
१२. प्रधान सचिव (नवि-२) यांचे विशेष कार्य अधिकारी, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१३. कार्यासन (अर्थसंकल्प- ३)/(कोषा-५), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. कार्यासन अधिकारी (का-१४४४), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१५. कार्यासन अधिकारी (नवि-४), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. निवडनस्ती (नवि-२०)